

Uddannelseskompetencer i det nye årtusinde

CASE: Børn og unge anvender i stor stil Web 2.0 i sociale kontekster, men er ikke nødvendigvis kompetente i forhold til at anvende de teknologiske muligheder i uddannelsesmæssig og faglig sammenhæng. Denne artikel undersøger det kolosale potentiale for vores uddannelser og biblioteker.

Af Hans Wested, Professionshøjskolen Metropol hawe@phmetropol.dk og Lars Kofod-Jensen, Professionshøjskolen Metropol lako@phmetropol.dk

Med Blogs, Facebook, Twitter, YouTube og delicious har Internettet bevæget sig fra det envejskommunikerede til modus 2 – Web 2.0. Fra informationsdatabaser er det muligt at indhente al verdens viden digitalt til egen skærm, og med anvendelse af Web 2.0-teknologierne er det muligt at indgå i virtuelle relationer med andre ligesindede og bringe erhvervet viden i spil.

Aktive brugere af Web 2.0-teknologien indtager i forskellige processer skiftende roller med ”deltagelse” som den centrale metafor. Eksperten har ikke monopol på sin viden, men må se den sat i spil af brugerne, som indgår i den videre vidensproduktion og med holdninger til det skrevne.

Web 2.0-teknologien bygger på principper om samarbejde, videntdeling og fællesskab. Det er således ikke kun en teknologi, men også et tankesæt for skabelse af relationer mellem mennesker, som har oprettet profiler i forskellige tjenester på nettet, og som indgår i dialoger med hinanden. Synlighed på nettet er en forudsætning for, at man kan indgå i Web 2.0-relationer.

Børn og unge anvender i stor stil Web 2.0 i sociale kontekster og har nok teknologien tæt på, men de er ikke nødvendigvis kompetente i forhold til at anvende de muligheder teknologien faciliterer i uddannelsesmæssig og faglig sammenhæng. Her ligger et kolossalt potentiale for vores uddannelser.

Den nye vidensmedarbejder

Abelone Glahn skriver på sin blog, at vi alle er vidensarbejdere og således eksperter inden for vores individuelle arbejdsområder. Viden skal omsættes i praksis. Dét at være kompetent afhænger af konteksten og måden, vi tager ansvar inden for et fællesskab. Vores viden synliggøres gennem en social aktivitet, og vores kompetencer som medarbejdere giver mening og værdi gennem samarbejdet med andre.

Den ny tids vidensmedarbejder er kendetegnet ved at være optaget af løbende faglig opkvalificering. Livslang læring foregår i samarbejdet, i praksisfællesskabet. Åbenhed, nysgerrighed og tillid er vigtige elementer, og vigtigst er gensidigheden i samarbejdskulturen.

Foruden kurser og efteruddannelse anvender den nye vidensmedarbejder Web 2.0-teknologierne til at reflektere over egen praksis i fællesskab med fagfæller. Ny viden konfronteres med anvendt praksis, hvor forskningsresultater udfordres i mødet

med praktikerne, hvorved ny beriget viden opstår til gavn for såvel praksisfeltet som for den videre forskning. Der opstår dermed videnssynergier, hvor deltagerne i fællesskabet er bidragende og profiterer af opnåede resultater.

Den nye vidensmedarbejder er Web 2.0-orienteret i den forstand, at der ikke kun trækkes på eksisterende viden på nettet, men at kompetencer og viden bringes ind i fællesskabet af den enkelte. Viljen og evnen til at dele og bidrage er lige så central som at kunne indsamle og vurdere eksisterende viden.

Uddannelserne står overfor udfordringen med afsæt i de unges Web 2.0-kompetencer at løfte disse til at kunne fungere som den kommende tids vidensmedarbejdere. Denne opgave er en udfordring for vores opfattelse af viden og for vores traditionelle fordeling af roller mellem eksperter og novicer.

Den nye viden

Den nye viden er en evigt omskiftelig størrelse sammensat af ekspertviden konfronteret med praksis og tilgængeliggjort på nettet i såvel faglige databaser som eksempelvis i blogs. Det er imidlertid en udfordring at opstille kriterier for kvalitetsvurdering af de nye Web 2.0-værktøjer og indholdet i disse. Kan en blog eller en Facebookgruppe vurderes på baggrund af deltagerens kvalifikationer eller på antallet af ”rigtige” informationer tilsvarende Wikipedia?

Den nye viden rokker ved vores opfattelse af eksperter og brugen af eksperters viden, idet vi løbende skifter roller alt efter, hvilken sammenhæng vi indgår i. Praktikerne anvender forskerens viden, og forskeren er selv vidensøgende, når forskeren og praktikerne indgår i dialog om forskningen anvendt i praksis, eller når forskeren anvender praksisfeltets viden til videre forskning og dermed ny viden. Web 2.0-teknologien kan, qua sin evne til omgående vidensspredning, formidle viden i alle stadier.

Uddannelse i Web 2.0

Fremtidens studerende skal have flere værktøjer i deres digitale værktøjskasse end i dag, nemlig evnen til at kunne udvikle, deltage og vedligeholde sociale og faglige netværk og fællesskaber.

De studerende kan med fordel udnytte teknologiens muligheder for at trække på ”en ny verden” af informationsressourcer og -kanaler med det sigte at de tidligt lærer at anvende værktøjerne til kontinuerligt at styrke, udvide og nuancere deres forståelse for den praksis, som de uddannes til.

Det er en udfordring for uddannelsessystemet at understøtte disse muligheder, men sætter samtidig rammen for spændende udvikling, som underviser og bibliotek i fællesskab kan gribe og realisere.

Søgninger i blogs, Facebookgrupper m.v. kan give de studerende adgang til viden og praksisrelationer, som kan være et værdifuldt bidrag til undervisningen. Uddannelsessystemet skal kunne håndtere, at de studerende opnår en forståelse for, at udviklingen af deres viden ikke kun er personligt anliggende. Kun ved at være deltager – og handlingsorienteret – udvider man sin viden.

Det er underviserens opgave at sikre de studerende et fagligt grundlag, de kan anvende i deres videre søgen efter såvel ny/praksisbaseret viden som i relationer med personer fra praksisfeltet, så de kan forholde sig kritisk og nuanceret til viden erhvervet på nettet, og det er underviserens opgave at vurdere de studerendes evne til at kunne indgå i disse netværk med henblik på, at de bliver fagligt kompetente Web 2.0-vidensmedarbejdere.

Biblioteket og Web 2.0

Mange biblioteker har taget Web 2.0-teknologien i anvendelse som en måde anden måde at nå de eksisterende brugere på. Med Facebook-profiler og Twitter-meddelelser søger biblioteket at være til stede, hvor brugerne færdes for derved at markedsføre biblioteket ad nye kanaler.

Biblioteket har imidlertid også et ærinde ved at være medansvarlig for de studerendes forudsætninger for at kunne anvende Web 2.0 fagligt kompetent ind i egen uddannelse. Undervisning i Web 2.0 ligger tæt op ad de kerneopgaver uddannelsesbibliotekerne i dag løser: indsamling, organisering, validering, vurdering og ikke mindst formidling af viden tillige med undervisning i databasesøgninger og discipliner som opstilling af korrekte litteraturlister, noter og henvisninger samt deling af disse i faglige fællesskaber.

Således har biblioteket yderligere en rolle at spille: i et snævert samarbejde med underviserne skal biblioteket påtage sig medansvaret for at gøre de studerende til kompetente vidensmedarbejdere, som kritisk, analytisk og professionelt kan anvende Web 2.0-teknologien i egen uddannelse og senere praksis. De studerende skal gøres fortrolige med et kodeks for adfærd, som gælder for faglige blogs og Facebookgrupper, så kvalitet og lødighed opretholdes og udvikles. Den opgave ligger lige for og skal omgående adresseres.

Uddannelseskompetencer i det nye årtusinde

Projektet "Uddannelseskompetencer i det nye årtusinde" har til formål at udvikle et undervisningsforløb til en e-læringscertificering / et modul i den pædagogiske diplomuddannelse og dermed bidrage til et kvalitetsløft af uddannelsernes undervisning ved bl.a. at adressere følgende områder:

- behovet for kriterier for kvalitetsvurdering af Web 2.0-ressourcerne
- behovet for en Web 2.0-didaktik som forholder sig til de nye roller, undervisere og studerende skal indgå i, når praksisfeltet inddrages i undervisningen.
- behovet for vurderingskriterier, som rækker ud over de stude-

FOTO: REVY & JAKOB BOSERUP

Fremtidens studerende skal have flere værktøjer i deres digitale værktøjskasse end i dag

rendes faglige forudsætninger, men som også vurderer de studerendes evner til at indgå i virtuelle, faglige fællesskaber, at kunne vurdere anvendelsen og lødigheden af disse og at kunne indgå i Web 2.0-relationer på mediets betingelser.

- behovet for at biblioteket offensivt går ind i disse læringsperspektiver med alle de forudsætninger bibliotekerne allerede råder over.
- behovet for at sætte bibliotekets særlige forudsætninger i spil for at synliggøre læringsfællesskaber ud over den enkelte uddannelse / det enkelte hold / den lille studiegruppe som bidrag til professionshøjskolernes forventede synergieffekt.

Professionshøjskolen Metropol indgår i dette projektarbejde med den særlige opgave at identificere internationale projekter, som har evalueret anvendelsen af Web 2.0-teknologien i bibliotekssammenhæng, projekter, som kan løfte og perspektivere arbejdet med at udvikle fremtidens vidensmedarbejder til kompetent Web 2.0-bruger.

Sammen med Det Nationale Videncenter for e-læring og University College Syddanmark er det projektets opgave at udforme et undervisningsforløb til en e-certificering af undervisere, og et tæt samarbejde mellem bibliotekarere og undervisere er et af dette projekts centrale værdier.